

Nieuwsbrief

Jeugdzorg

Aanvalsplan wachtlijsten Limburg

Over grote ambities en wat ervan terechtkwam

"Over anderhalf jaar zijn hier de wachtlijsten voor de jeugdzorg opgelost", zei de toenmalige Limburgse gedeputeerde, Martin Eurlings, medio 2002 in dit blad. In hoeverre zijn de grote ambities van het Aanvalsplan wachtlijsten Limburg waargemaakt, vragen wij aan de huidige gedeputeerde, Odile Wolfs.

In het Aanvalsplan voor de periode juli 2002 tot januari 2004 maakte de provincie afspraken met bureau jeugdzorg en de drie Limburgse jeugdzorgaanbieders over het toewerken naar aanvaardbare wacht- en doorlooptijden. Per 1 januari 2004 zouden zij voor tachtig procent van de instroom een wachtlijstvrije jeugdzorg moeten realiseren. Bij die afspraak baseerden de contractpartners zich op het

instroomniveau per 1 juli 2002. De versterking van lokale voorzieningen, zoals het onderwijs en het algemeen maatschappelijk werk, zou een verdere groei van de instroom moeten voorkomen. De provincie stelde voor de uitvoering van het Aanvalsplan uit eigen middelen 3,3 miljoen euro ter beschikking. Dit gebeurde voor een deel in de vorm van een bonus/malus-regeling. De laatste twintig procent zou namelijk alleen worden uitgekeerd als bureau jeugdzorg en de zorgaanbieders hun wachtlijsttaakstellingen tijdig zouden hebben gerealiseerd.

"Het was inderdaad een zeer ambitieus plan", beaamt Odile Wolfs, "maar uit onderzoek blijkt dat de Limburgse ▶

Verder in dit nummer:

- Wachtlijsten AMK's in 2005 wegwerken 2
- Provinciale beleidskaders voor 2005-2008 3
- Congresverslag 'Jeugdzorg in onderzoek' 4
- Voortgang pilots gezinscoaching 5
- Impulsen voor lokaal preventief jeugdbeleid 6
- Indiciestelling LVG-jeugd 7
- Deltaplan gezinsvoogdij geëvalueerd 7
- Activiteiten jeugdzorgbrigade 8

De Nieuwsbrief Jeugdzorg is een gezamenlijke publicatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Justitie en de jeugdzorgbrigade.

Reacties/suggesties:

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Gedeputeerde Odile Wolfs: "De Limburgse jeugdzorg heeft het Aanvalsplan op hoofdlijnen gerealiseerd." (Fotobureau Widdershoven)

jeugdzorg er goed in is geslaagd de hoofdlijnen ervan te realiseren, ondanks dat het tij tegenzat. In 2002 en 2003 is het aantal hulpvragen namelijk verder toegenomen. Bureau jeugdzorg kreeg in deze jaren respectievelijk 25 en 10 procent meer hulpvragen te verwerken. Bij de zorgaanbieders steeg de hulpvraag in 2003 met gemiddeld 19 procent. Het provinciebestuur heeft daar rekening mee gehouden bij de beoordeling van de resultaten. Ondanks de toegenomen hulpvraag is het aantal wachtenden sinds medio 2002 met in totaal 879 personen afgenomen. Eind 2004 stonden er in totaal nog 220 personen op de wachtlijsten van de drie Limburgse zorgaanbieders. Bij de negen vestigingen van bureau jeugdzorg waren toen in totaal nog zeventig wachtenden over. Ik vind dat de sector hiermee een geweldige prestatie heeft geleverd. De voorziene bonussen zijn dus uitgekeerd."

"Effecten Aanvalsplan hebben structureel karakter."

Nog meer effecten

"Een ander positief effect van het Aanvalsplan is dat bureau jeugdzorg de afgelopen drie jaar met hetzelfde geld vijftig procent meer jongeren heeft geholpen", stelt gedeputeerde Wolfs. "De zorgaanbieders hebben gemiddeld dertien procent meer cliënten geholpen." De vraag naar jeugdzorg is in Limburg al jaren veel hoger en vertoonde tot voor kort ook een grotere stijging dan in andere provincies. Eén van de doelstellingen van het Aanvalsplan was die ontwikkeling te keren door toeleiding van lichtere hulpvragen naar lokale voorzieningen. Odile Wolfs: "Het heeft meer tijd gekost dan verwacht, maar dit begint nu ook te lukken. Inmiddels hebben we met 36 van de 45 Limburgse gemeenten afspraken gemaakt over een goede invulling van het lokaal preventieve jeugdbeleid, met tijdelijke financiële steun van de provincie. Ik denk dat we daarmee landelijk vooroplopen. Als gevolg daarvan is het aantal aanmeldingen bij bureau jeugdzorg in 2004 met vier procent gedaald. Dat is pure winst, want die daling werkt door in het aantal indicatiestellingen."

Incidenteel of structureel?

"Het Aanvalsplan en de financiële impuls van de provincie voor het verkorten van de wachtlijsten waren weliswaar van tijdelijke aard, maar wel bedoeld om de jeugdzorginstellingen aan te zetten tot een structurele aanpak", benadrukt Odile Wolfs. "De drie zorgaanbieders hebben de gelden voor het Aanvalsplan gebruikt om hun organisatie en werkwijze aan te passen. Bijvoorbeeld door het verminderen van het in Limburg relatief grote aantal residentiële plaatsen ten gunste van ambulant zorgaanbod en pleegzorg. De effecten daarvan hebben - ook volgens de aanbieders zelf - een structureel karakter. Bureau jeugdzorg heeft er voor gekozen het tijdelijke extra geld te gebruiken voor uitbreiding van het personeelsbestand. Daardoor dreigden de behaalde wachtlijsteffecten na afloop van de subsidie weg te ebben. Uiteindelijk is bureau jeugdzorg er toch in geslaagd dit extra personeel met eigen middelen in dienst te houden en zodoende de effecten van het ingezette beleid te borgen."

Doelmatigheidsonderzoek

"Met alle vier de jeugdzorgpartners hebben we afgesproken dat zij - binnen het reguliere budget - doorgaan met het terugdringen van wachtlijsten en wachttijden", vertelt de gedeputeerde. "Het feit dat de Rijksbijdrage voor de jeugdzorg in Limburg tot 2007 gelijk blijft, leek daarbij aanvankelijk een handicap te vormen. Dit

perspectief veranderde echter nadat de provincie vorig jaar onderzoek had laten doen naar mogelijkheden tot verbetering van de doelmatigheid. De directe aanleiding voor dit onderzoek was het bestuursakkoord met het Rijk, waarin de provincies zich hebben verplicht binnen het beschikbare budget meer jeugdigen te helpen. De uitkomsten ervan zijn zonder meer spectaculair te noemen. Ze zijn ook in andere provincies toepasbaar", zegt Odile Wolfs niet zonder trots.

Maximering behandelduur

Uit het Limburgse doelmatigheidsonderzoek blijkt onder meer dat het verblijf in een jeugdinternaat na maximaal 24 maanden weinig of geen meerwaarde meer oplevert. Bij hulp in een dagcentrum blijkt qua effectiviteit een maximum te gelden van 12 maanden. De onderzoekers achten het verantwoord na die 24, respectievelijk 12 maanden te volstaan met het bieden van nazorg in de thuissituatie of een pleeggezin. De feitelijke behandelduur in de Limburgse jeugdinternaten en dagcentra is echter aanmerkelijk langer. Odile Wolfs: "De drie Limburgse zorgaanbieders onderschrijven de onderzoeksuitkomsten en zijn ook bereid met de nieuwe normen te gaan werken. Door het aanhouden van de maxima van 24 en 12 maanden ontstaat op jaarbasis een potentiële ruimte van 1.151 maanden bij de jeugdinternaten en 1.710 maanden bij de dagcentra. Dit komt neer op een ►

Wachtlijsten AMK eind 2005 weggewerkt

Op maandag 31 januari stond in de Tweede Kamer de jeugdzorg centraal. De Kamerleden spraken met staatssecretaris Ross en minister Donner behalve over het landelijk beleidskader onder meer ook over de eindrapportage van de Taskforce Wachtlijsten. De Kamer was kritisch over de wachtlijsten, vooral over de wachtlijsten bij de Advies- en Meldpunten Kinder mishandeling (AMK's). Ook staatssecretaris Ross toonde zich daar bezorgd over. Zij gaf aan dat de wachtlijsten bij de AMK's - waar de provincies verantwoordelijk voor zijn - eind dit jaar moeten zijn weggewerkt. Uiterlijk per 1 januari 2006 moeten de AMK's conform de wettelijk normen werken. De provincies en grootstedelijke regio's hebben inmiddels een brief ontvangen, waarin de staatssecretaris hen vraagt aan te geven hoe zij dit gaan aanpakken. De staatssecretaris beloofde de Kamer de vinger aan de pols te zullen houden. Minister Donner veegde de suggestie van een aantal Kamerfracties om onderdelen van de Wet op de jeugdzorg opnieuw ter discussie te stellen, van tafel. "Nu niet meteen de wet openbreken, want dit leidt ertoe dat zaken 'in limbo' blijven hangen", aldus de minister ('in limbo' betekent vrij vertaald: tussen hemel en aarde). De bewindspersonen zegden de Kamer tot slot toe een visie op opvoedingsondersteuning te zullen ontwikkelen.

financiële ruimte van in totaal acht miljoen euro! Met dat geld kunnen de instellingen het zorgaanbod vernieuwen, de benodigde nazorg verlenen en de resterende wachtlijsten wegwerken."

Nieuw financieringsstelsel: "Liever vandaag dan morgen."

Overhead

De onderzoekers tonen verder aan dat de Limburgse jeugdzorgaanbieders ook

doelmatigheidswinst kunnen boeken door het terugdringen van overheadkosten. In 2004 hebben de instellingen daar 23 tot 27 procent van hun begroting aan besteed. Met ingang van 2007, wanneer het nieuwe financieringsstelsel ingaat, geldt hiervoor echter een norm van 16 procent. Gedeputeerde Wolfs: "Het is absoluut nodig dat de instellingen al dit jaar naar die nieuwe norm toewerken. Niet alleen omdat dit een doelmatigheidswinst oplevert van nog eens twee miljoen euro, maar ook omdat anders hun budgetten in 2007 onder druk komen te staan."

Liever vandaag dan morgen

"Met beide onderdelen van de doelmatigheidsoperatie, waar de sector dus in totaal tien miljoen euro mee kan winnen, moeten we in Limburg klaar zijn op het moment dat het nieuwe financieringsstelsel in werking treedt", stelt Odile Wolfs. "Ik zie dit financieringsstelsel overigens liever vandaag dan morgen ingaan! Ik ben er namelijk van overtuigd dat het een veel rechtvaardiger verdeling van jeugdzorgbudgetten over de provincies zal opleveren." ■

Provinciale beleidskaders 2005-2008

Impressies van een reis langs stad en land

Gemma Tielen, directeur Jeugdbeleid bij het ministerie van VWS en Peter Levenkamp, directeur Justitieel jeugdbeleid bij het ministerie van Justitie, reisden de afgelopen tijd stad en land af. Zij bezochten de grootstedelijke regio's en provincies om van de betrokken bestuurders te horen welke plannen men daar met de jeugdzorg heeft.

Iedere provincie en grootstedelijke regio heeft de afgelopen tijd in een eigen beleidskader aangegeven wat de komende vier jaar de hoofdlijnen zijn voor de jeugdzorg in het werkgebied. De ministeries van VWS en Justitie toetsen in hoeverre deze provinciale beleidskaders voldoen aan de criteria van het landelijk beleidskader 2005-2008. Ter voorbereiding daarvan maakten Gemma Tielen en Peter Levenkamp een rondgang langs de betrokken provincies en regio's. Welke indrukken hebben zij daarbij opgedaan?

"Nog weinig eigen beleid op het Justitiële taakveld."

Gemotiveerd

"Je merkt dat de gedeputeerden zich goed in de materie hebben ingewerkt en er ook gemotiveerd mee bezig zijn", vertelt Gemma Tielen. "Dit hangt natuurlijk ook samen met het feit dat in de jeugdzorg veel geld omgaat. Alle provincies besteden in hun plannen aandacht aan het bestrijden van wachtlijsten - waarbij de AMK's de hoogste prioriteit hebben -

en het bevorderen van doelmatigheid en effectiviteit. Op deze laatste punten is nog veel winst te behalen. De grote verschillen in wacht- en doorlooptijden tussen provincies onderling worden namelijk niet in de eerste plaats verklaard door budgettaire verschillen, maar door verschillen in doelmatigheid en effectiviteit. Verder zetten de provinciale beleidskaders sterk in op het maken van afspraken met gemeenten over de taakverdeling tussen jeugdzorg en lokaal preventief jeugdbeleid. Vooral provincies waar de deur van bureau jeugdzorg de afgelopen jaren te wijd heeft opengegaan, kunnen hiermee het beroep op zwaardere vormen van hulpverlening indammen."

Justitieel taakveld nog onderbelicht

"Wat mij opvalt", vult collega-directeur Peter Levenkamp aan, "is dat de provincies veel eigen ideeën hebben gestopt in het vertalen van het VWS-deel van de jeugdzorg naar de specifieke situatie in hun werkgebied. Voor het Justitiële taakveld - de jeugdbescherming en de jeugdreclassering - is dit nog nauwelijks gebeurd. Deze taken heeft men zich blijkbaar nog niet zo eigen gemaakt. Er komt op dit gebied echter wel veel op de bureaus jeugdzorg en de provincies af. Denk maar eens aan het landelijke vervolg op het Deltaplan gezinsvoogdij en de noodzaak tot het verbeteren van de begeleiding en nazorg bij jeugdige ex-delinquenten. Ik heb goede hoop dat de provincies er de komende jaren in zullen

slagen ook voor het Justitiële taakveld een herkenbaar eigen beleid te ontwikkelen. Gelderland is een voorbeeld van een provincie die al laat zien dat dit goed mogelijk is."

Eind februari 2005 zullen naar verwachting alle provinciale beleidskaders door het Rijk zijn beoordeeld. ■

(foto: Bart Versteeg)

Gaten in de kaas opvullen

"Het onderzoek naar de effectiviteit van de jeugdzorg is een gatenkaas. Bepaalde probleemgroepen en interventies zijn tot nu toe onderbelicht gebleven. Daarom heb ik bureau ZonMW opdracht gegeven een onderzoeksprogramma Effectieve jeugdzorg op te zetten. Het programma duurt drie jaar en heeft een budget van 900.000 euro. Daarnaast zal NIZW Jeugd in 2005 een digitale Databank Effectieve Jeugdinterventies openstellen."

Dit maakte staatssecretaris Clémence Ross bekend tijdens de eerste editie van het congres 'Jeugdzorg in onderzoek' op 28 januari 2005 in De Meervaart te Amsterdam. In opdracht van het ministerie van VWS organiseert NIZW Jeugd met ingang van 2005 jaarlijks een congres over onderzoek in de jeugdzorg. Dit gebeurt ter stimulering van de uitwisseling van kennis en ervaring tussen onderzoekers en mensen uit de jeugdzorgpraktijk. Bij dit eerste congres stond de effectiviteit van de zorg centraal. Er namen ruim 300 mensen uit de jeugdzorgpraktijk en de onderzoekswereld aan deel. Na enkele plenaire inleidingen konden zij kiezen uit 32 workshops en 20 posterpresentaties over effectiviteitsonderzoek. Namens de initiatiefnemer, het ministerie van VWS, trad directeur

Jeugdbeleid Gemma Tielen op als dagvoorzitter van het congres.'

Gebrek aan respect

De eerste inleider - Michael Little, onderzoeker bij onder meer de Dartington Social Research Unit in het Verenigd Koninkrijk - trok de aandacht met zijn constatering dat het budget voor evaluatie en onderzoek in de Britse jeugdzorg buitensporig laag is. "De farmaceutische industrie besteedt hieraan 35% van haar budget en de gezondheidszorg 1%, terwijl de jeugdzorg het met 0,1% moet doen. In Nederland zal het niet veel anders zijn. Dit getuigt van een gebrek aan respect voor kinderen", aldus Michael Little. "Het betekent ook dat wij in de jeugdzorg nog veel doen zonder te weten in hoeverre het effectief is."

Jeugdzorg scoort niet slecht

Tom van Yperen (NIZW Jeugd en Universiteit Utrecht), stelde in de tweede plenaire inleiding, dat op grond van onderzoek toch al vrij veel over die effectiviteit bekend is. Uit onderzoek blijkt volgens Van Yperen dat het met de doeltreffendheid van de jeugdzorg nog helemaal niet zo slecht is gesteld. Een verdere verbetering is naar zijn mening te bereiken door een betere wisselwerking

tussen onderzoek en praktijk. Tom van Yperen: "Naast 'evidence-based practice' is ook 'practice-based evidence' nodig. Het is belangrijk dat zorginstellingen op een eenvoudige en slimme manier de effectiviteit van het eigen handelen monitoren en de resultaten daarvan gebruiken voor kwaliteitsverbetering."

Workshops

In het tweede deel van het programma konden de deelnemers aan drie van de in totaal 32 workshops deelnemen. Medewerkers van zorgaanbieder GSJ Lindenhout hielden bijvoorbeeld een presentatie over de (interne) Pilot Effectmeting. Vier hulpverleningsteams doen hieraan mee. Het effect van de behandeling van een cliënt wordt halfjaarlijks afgemeten aan de mate van doelrealisatie, de (eventuele) wijze van beëindiging van het zorgtraject en de mate van tevredenheid van de betrokkenen. "Op het wetenschappelijk gehalte van deze aanpak valt best wat af te dingen, bekende projectleider Jennifer van Leur. "Maar voor ons staat het stimuleren van kwaliteitsbewustzijn en kwaliteitsverbetering voorop en die functie maakt de pilot zeker waar. Hulpverleners zijn enthousiast over het meten van effectiviteit als integraal onderdeel van hun werk en zeggen er ook baat bij te hebben."

"Onderzoeksbudget jeugdzorg buitensporig laag."

Provincies

Een andere interessante workshop was die van de IPO-medewerkers Paul Bonke en John Schouten. Zij vertelden dat de provincies de effectiviteit van de zorg op de één of andere wijze willen laten doorwerken in de financiering van het zorgaanbod. De concrete uitwerking van dit besluit staat echter nog niet vast. De IPO-medewerkers legden de suggestie op tafel om onder meer de doelrealisatie en de cliënttevredenheid op individueel niveau te meten. Voor volledige financiering zou dan bijvoorbeeld minimaal 70% van de door de aanbieder geleverde zorg ▶

(foto: Bart Versteeg)

succesvol moeten zijn afgesloten. Voor dit idee kregen zij in de zaal de handen niet op elkaar. De relatie tussen zorgaanbod en doelrealisatie is niet eenduidig vast te stellen, zeiden verschillende workshop-deelnemers. Zij adviseerden het IPO daarom aan het effectonderzoek geen financiële sancties te verbinden, maar te volstaan met het aangeven van verbeterpunten.

Deltaplan

De populaire opvatting dat sociaal-wetenschappelijk onderzoek vaak alleen maar bevestigt wat iedereen allang weet of vermoedt, werd gelogenstraft door de presentatie van PI Research en de Vrije Universiteit. Over hun evaluatie van het

Deltaplan gezinsvoogdij vertelden de onderzoekers: "De resultaten van dit experiment zijn positief. Dit komt echter niet zozeer door de gerealiseerde verlaging van de caseload van de betrokken gezinsvoogden, maar vooral door de tegelijkertijd doorgevoerde methodische vernieuwing." Elders in deze nieuwsbrief leest u meer over dit evaluatie-onderzoek.

De na afloop uitgereikte congresbundel kunt u downloaden via www.jeugdzorg.nl/onderzoek (klik op Documenten). De testsite van de digitale Databank Effectieve Jeugdinterventies is te vinden op www.jeugdinterventies.nl. ■

Kort **Pleegzorgvergoedingen** **geïndexeerd**

Staatssecretaris Ross en minister Donner hebben de pleegzorgvergoedingen over het jaar 2004 geïndexeerd. In een brief aan de Tweede Kamer schrijven zij dat pleegouders die vrijwillig hun huis en hart voor pleegkinderen openstellen, niet getroffen mogen worden door bezuinigingen. De 'Wijziging regeling vergoeding pleeggezinnen' van 15 december 2004 is gepubliceerd in Staatscourant nr. 247 van 22 december 2004.

Voortgang pilots gezinscoaching

Het medio 2003 gestarte Programma Gezinscoaching Limburg is zijn laatste halfjaar ingegaan. De tot nu toe behaalde resultaten zijn positief. Voor de zomer van 2005 moeten de zeven Limburgse pilots uitmonden in handreikingen voor de implementatie van gezinscoaching.

Op dit moment zijn ongeveer zestig gezinnen met meervoudige problemen bij de diverse aanmeldpunten gezinscoaching bekend. In de meeste gevallen blijkt te kunnen worden volstaan met

coördinatie van zorg. Dit betekent dat alle hulpverleners rond het gezin bij elkaar komen om goede samenwerkingsafspraken te maken. Dit helpt het gezin overzicht te krijgen over de situatie - met alle hulp die daarbij hoort - en de rust in huis te herstellen. In veertien van de zestig gezinnen was dit echter niet afdoende. Daar was echt de inzet van een gezinscoach nodig. De aard en de intensiteit van de ondersteuning kunnen van geval tot geval verschillen. De coach kan een uur per week in een gezin aanwezig

zijn, maar ook twintig uur per week komt voor. Hij of zij kan namens het gezin contacten met (hulpverlenings)instanties onderhouden, vraagbaak, steun en toeverlaat zijn voor gezinsleden, telefoontjes plegen voor de ouders en/of het gedrag van de ouders bespreekbaar maken. De gezinscoach levert maatwerk, waarbij zijn of haar bemoeienis - afhankelijk van de situatie en de behoefte van het individuele gezin - soms heel ver gaat.

Meestal is coördinatie van zorg afdoende.

Zeventig procent van alle meldingen voor gezinscoaching is afkomstig van het algemeen maatschappelijk werk, de jeugdgezondheidszorg of bureau jeugdzorg. Bureau jeugdzorg is alleen al goed voor 43 procent van de meldingen. De mensen die als gezinscoach optreden, zijn werkzaam bij het algemeen maatschappelijk werk, de gespecialiseerde gezinsverzorging of een jeugdzorginstelling. In de meeste gevallen was de coach voorafgaand aan de pilot al in het gezin actief. Na de zomer worden de resultaten van het Limburgse programma in een landelijke bijeenkomst wereldkundig gemaakt. Dan komen ook de handreikingen voor de implementatie beschikbaar.

Te zijner tijd leest u er meer over in deze nieuwsbrief. ■

(foto: Bart Versteeg)

Stimulansen voor opvoed- en gezinsondersteuning

In het najaar van 2003 hebben de ministeries van VWS en Justitie, de VNG, het IPO en de MO-groep in het Bestuurlijk Overleg Jeugdzorg vastgesteld welke functies het lokaal preventieve jeugdbeleid minimaal moet kunnen vervullen. Voor de implementatie van de op gemeentelijk niveau te realiseren vormen van opvoed- en gezinsondersteuning stelt het kabinet extra geld en ondersteuning beschikbaar.

De vijf functies van het lokaal preventieve jeugdbeleid zijn: informatie en advies, signalering, toeleiding naar het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg op lokaal niveau. De voor de implementatie hiervan uitgetrokken extra gelden lopen op van 3,4 miljoen euro in 2004 tot vijftien miljoen euro vanaf 2007. De minister van Justitie en de staatssecretaris van VWS hebben inmiddels criteria ontwikkeld voor de toewijzing van deze gelden. De vier grootste steden en 47 andere geselecteerde gemeenten kunnen er gebruik van maken. Alle gemeenten die er voor in aanmerking komen, zijn hiervan op de hoogte gesteld.

Extra geld en ondersteuningstraject voor gemeenten

Doelen van de financiële impuls

De bedoeling is de extra gelden op basis van lokale plannen van aanpak te besteden aan:

- het opsporen van risicogezinnen (signaleringsfunctie);
- het benaderen van de betrokken (allochtone) ouders en jeugdigen met een passend aanbod van licht pedagogische hulp: motiveren, aandringen en zo nodig opdringen van hulp;
- het feitelijk verlenen van licht pedagogische hulp en het coördineren van zorg op lokaal niveau.

Ondersteuningstraject

Uit onderzoek blijkt dat de invulling van de vijf functies van het lokaal preventieve jeugdbeleid vooral bij kleinere gemeenten voor verbetering vatbaar is. Om deze gemeenten hierbij te helpen is in het

(foto: Bart Versteeg)

najaar van 2004 een tweejarig ondersteuningstraject gestart. Het ministerie van VWS is opdrachtgever voor dit traject. De VNG vult het in en voert het uit. Het ondersteuningstraject zal onder meer bestaan uit de volgende activiteiten:

- het ontwikkelen van handreikingen voor respectievelijk regievoering door gemeentebestuurders, het maken van aansluitings- en samenwerkingsafspraken met de provincie, het in kaart brengen van het lokale hulpaanbod en het vergroten van de samenhang daarbinnen;
- het organiseren van workshops en verbeteringen om de implementatie van de vijf functies met behulp van de handreikingen ter hand te nemen;
- de ontwikkeling van een meetinstrument om inzicht te krijgen in de voortgang van implementatie en de beperkingen waar gemeenten eventueel tegen aan lopen;
- het ontwikkelen van protocollen voor de eenduidige registratie in de keten van signalering tot aan indicatiestelling door bureau jeugdzorg;
- het ontwikkelen van een instrument ter verbetering van de gemeentelijke informatiepositie ten aanzien van de hulpbehoeften en het hulpaanbod op lokaal niveau.

Nadere informatie over dit onderwerp is te vinden op de website van de VNG (www.vng.nl) en in de VWS-brochure

'Opvoed- en opgroei-ondersteuning' van november 2004 (deze brochure vindt u op www.minvws.nl). ■

Kort

Nieuwe brochure Wet op de jeugdzorg

De in september 2003 door het ministerie van VWS gepubliceerde Informatiebrochure Wet op de jeugdzorg is geactualiseerd. De geactualiseerde versie is eind januari 2005 op grote schaal verspreid. De publicatie is als PDF-document te vinden op de website van het ministerie van VWS: www.minvws.nl (titel invoeren in het zoekvenster). Ook bij Postbus 51 is de brochure verkrijgbaar, zowel digitaal (via www.postbus51.nl) als in gedrukte vorm: telefonisch aan te vragen via nummer 0800-8051.

Laatste ontwikkelingen rondom LVG-jeugd

De afgelopen maanden hebben verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden rondom het beleid ten aanzien van licht verstandelijk gehandicapte jeugdigen (LVG-jeugd). In dit artikel is de stand van zaken per eind februari 2005 weergegeven.

Op 16 december 2004 heeft in de Tweede Kamer een Algemeen Overleg met staatssecretaris Ross en minister Donner plaatsgevonden, waarbij over de LVG-jeugd is gesproken. Daar kwam onder meer het toepassen van de IQ-grens als indicatiecriterium aan de orde. Daags daarna zijn de zogenoemde LVG-pilots met een congres in Utrecht afgesloten. Bij die gelegenheid nam Dick Kaasjager, directeur Gehandicaptenbeleid bij het ministerie van VWS, namens de staatssecretaris het eindrapport van de pilots in ontvangst.

Indicatiestelling in 2005

De staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer aangegeven dat de indicatiestelling voor LVG-jeugdigen in 2005 net zo verloopt als in 2004. Dit betekent dat het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ, tot 2005 het RIO) dit jaar volgens de inmiddels gegroeide praktijk zowel de nieuwe als de herindicaties stelt voor de AWBZ-gefinancierde zorg aan LVG-jeugdigen. Indien de indicatiestellers vaststellen dat een jeugdige vanwege zijn (licht) verstandelijke

beperking recht heeft op AWBZ-zorg, moeten zij daarbij nu wel aangeven of het om een cliënt gaat met een IQ gelijk of hoger dan 75. Staatssecretaris Ross heeft het CIZ per brief en de overige partijen in een bestuurlijk overleg van dit standpunt op de hoogte gesteld.

Indicatiestelling verloopt dit jaar net zoals in 2004

Toekomst

Daarnaast heeft de staatssecretaris het voornemen geuit om bij bureau jeugdzorg één geïntegreerde indicatiestelling te realiseren voor LVG-jeugdigen met opvoed- en opgroei problemen. Op dit moment wordt in overleg met het veld nagegaan wat daarvoor nodig is.

Clémence Ross heeft de Tweede Kamer en de sector beloofd vóór de zomer van 2005 duidelijkheid te verschaffen over de juridische en financiële consequenties van de overheveling van de indicatietaak naar bureau jeugdzorg. Tegen die tijd zal ook het noodzakelijke implementatietraject zijn uitgestippeld. De staatssecretaris wil dan tevens een besluit hebben genomen over de stroomlijning van het zorgaanbod voor LVG-jeugdigen met opvoed- en opgroei problemen. Zij wil meer samenhang aanbrengen tussen dit zorgaanbod en het provinciaal gefinancierde jeugdzorgaanbod. Het ministerie van VWS bereidt dit laatste in overleg met de betrokken organisaties voor.

Het eindrapport van de LVG-pilots is te vinden op www.jeugdzorg.nl ■

(foto: Bart Versteeg)

Deltaplan gezinsvoogdij geëvalueerd

De afgelopen tweeënhalf jaar is in vier regio's geëxperimenteerd met een nieuwe manier van werken van gezinsvoogdijwerkers bij de uitvoering van ondertoezichtstellingen. De ervaringen met dit Deltaplan gezinsvoogdij zijn onlangs geëvalueerd door het onderzoeksinstituut PI-research. Over het vervolg van het plan moet nog een besluit worden genomen.

In de pilotregio's Zuidoost-Brabant, Gelderland, Haaglanden/ Zuid-Holland en Limburg hebben de aan het Deltaplan deelnemende teams van gezinsvoogdijwerkers twee veranderingen ondergaan. De caseload is verlaagd van ongeveer twintig zaken (voogdij en OTS) naar vijftien zaken (uitsluitend OTS) per

persoon. Daarnaast is een vernieuwde werkmethode ingevoerd: 'Leiding geven aan verandering'. Deze methode gaat uit van bescherming van de OTS-pupil door het gestructureerd werken aan concrete problemen in het gezin of in de sociale context van het kind. In december 2004 heeft PI-research het evaluatierapport 'Bescherming in ontwikkeling' aangeboden aan de minister van Justitie. In dit rapport zijn de resultaten van de pilotteams afgezet tegen die van vergelijkingsteams uit dezelfde regio's.

Betere vorderingen OTS-pupillen

Uit het evaluatie-onderzoek blijkt dat intussen alle pilotteams gebruik maken van de nieuwe basismethodiek 'Leiding

geven aan verandering'. Wel leggen regio's eigen accenten en passen zij op een aantal essentiële onderdelen de nieuwe werkwijze minder intensief toe. De belangrijkste conclusie is dat de OTS-pupillen van de pilotteams na zes maanden meer vooruitgang hebben geboekt dan de pupillen van de vergelijkingsteams. Hoewel 'Leiding geven aan verandering' bij de verbetering van de opvoedingssituatie uitgaat van een kindgerelateerde aanpak, blijkt in de uitvoering veeleer het gezin als geheel centraal te hebben gestaan. Vooral aan dit laatste schrijven de onderzoekers de positieve resultaten van de experimenten toe. ▶

Werkers en ouders zijn er blij mee

Een belangrijke conclusie is ook dat de gezinsvoogdijwerkers uit de pilotteams meer plezier in hun werk hebben en minder werkdruk ervaren dan hun collega's uit de vergelijkingsteams. Vooral de langere contacttijd per cliënt vinden zij zeer positief. Er zijn echter geen zuiver vast te stellen verschillen geconstateerd in ziekteverzuim en personeelsverloop. De ouders uit de pilotteams zijn duidelijk tevredener over 'hun' gezinsvoogd dan de ouders uit de vergelijkingsteams. De tevredenheid van de betrokken OTS-pupillen is niet veranderd.

Onbeantwoorde vragen

Over de vraag in hoeverre de nieuwe aanpak invloed heeft op de duur van de OTS, hebben de onderzoekers geen harde uitspraak kunnen doen. Ten tijde van de evaluatie waren daarvoor nog te weinig OTS-en afgerond. Dit zelfde geldt voor eventuele verschillen qua aantal en soort uithuisplaatsingen. De gezinsvoogdijwerkers hebben echter de indruk dat het aantal uithuisplaatsingen enigszins afneemt. Ook zeggen zij bij de advisering meer nadruk te leggen op de mogelijkheid van zogenoemde netwerkplaatsingen. Dit zijn plaatsingen in de directe sociale omgeving van de OTS-pupil, in

plaats van in een residentiële instelling. Nader onderzoek zal over deze aspecten nog duidelijkheid moeten verschaffen.

OTS-pupillen in pilots boeken méér vooruitgang.

Toekomst Deltaplan

Ten tijde van het schrijven van dit artikel was de besluitvorming over het vervolg van het Deltaplan nog in volle gang. In afwachting daarvan mogen de pilots in ieder geval nog een half jaar doorgaan. ■

Jeugdzorgbrigade legt het oor te luisteren

Meteen na de aftrapbijeenkomst in november 2004 is de jeugdzorgbrigade het land ingegaan om de eerste signalen van onnodige bureaucratie en voorbeelden van onbureaucratische werkwijzen uit te diepen.

Met dit doel heeft de jeugdzorgbrigade de afgelopen maanden een groot aantal gesprekken gevoerd, onder meer met provincies, grootstedelijke regio's, bureaus jeugdzorg, zorgaanbieders, departementen, het IPO, de MO-groep, de Raad voor de Kinderbescherming, kinderrechtshouders en samenwerkingspartners van de jeugdzorg. De brigade beschrijft de resultaten van deze rondgang door de sector in haar eerste halfjaarlijkse rapportage, te publiceren in maart 2005. Wat komt daar zoal in te staan?

Eerste rapportage

In deze eerste rapportage besteedt de brigade vooral aandacht aan de tot nu toe verzamelde signalen van directeuren en medewerkers van instellingen, ambtenaren bij ministeries, provincies en grootstedelijke regio's, ouders en pleegouders. Daar zijn concrete signalen van onnodige bureaucratie bij, maar ook

algemene signalen over de cultuur en werkhouding in de sector. De concretere signalen gaan bijvoorbeeld over onbegrijpelijke formulieren, overlap in onderzoeken, termijnen voor herindicatie en de verplichte melding van de huisarts aan bureau jeugdzorg bij doorverwijzing naar een psychiater. Bij de algemenere signalen gaat het onder meer over gebrek aan vertrouwen en creativiteit, angst voor fouten, slechte communicatie en het zich verschuilen achter protocollen en formulieren. De brigade besteedt in de eerste rapportage ook aandacht aan praktijkvoorbeelden van door gesprekspartners aangedragen oplossingen voor onnodige bureaucratie.

Jongerenpanel adviseert jeugdzorgbrigade

Jongerenpanel

De brigade vindt het belangrijk dat jeugdige cliënten ook hun stem kunnen laten horen. Tijdens de aftrapbijeenkomst van november 2004 stelde de voorzitter van de jeugdzorgbrigade, Frank de Grave, daarom in een discussie met cliënten voor om een jongerenpanel te vormen. Het JeugdWelzijnsBeraad, het netwerk van jongerenraden in Nederland, heeft desgevraagd enthousiast op dit voorstel gereageerd. Het inmiddels opgerichte jongerenpanel voorziet de brigade van signalen en adviezen.

Laat van u horen!

De jeugdzorgbrigade wil graag bewijzen dat zij een bondgenoot van de sector kan en wil zijn. Dat kan alleen met uw hulp. Laat dus horen hoe het anders en beter kan! Nodig de brigade uit voor een bezoek of stuur een brief of e-mail. De contactgegevens van de brigade staan op de internetsite www.jeugdzorgbrigade.nl. Daar vindt u eind maart ook de eerste halfjaarlijkse voortgangsrapportage. ■

Colofon

Redactieadres

Ministerie van VWS

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Coördinatie

Ministerie van VWS: DJB en DVC

Ministerie van Justitie: DJJ en DV

Redactie

Teun Baak, Tekst & Beleid bv, Bleiswijk

Vormgeving

Optima Forma bv, Voorburg

Fotografie

Er bestaat geen enkele relatie tussen de afgebeelde personen en de inhoud van de artikelen, tenzij in een fotobijchrift uitdrukkelijk anders is vermeld.